

Европейска олимпиада по статистика 2026

Идеен проект за видеоклип

СТАТИСТИЧЕСКИ ПОРТРЕТ: КАКВИ СА ХОРАТА В БЪЛГАРИЯ

Изготвили: Отбор „MATHSGODS“, Категория Б, в състав: Божидар Анчев и Йордан Чилингиров
Ментор: г-жа Анна Камбарева

Съдържание:

Основна концепция

Общи данни

Образование на българите

Семейно положение

Жилища и финанси

Професионално развитие

Ценности и нагласи

Основна концепция

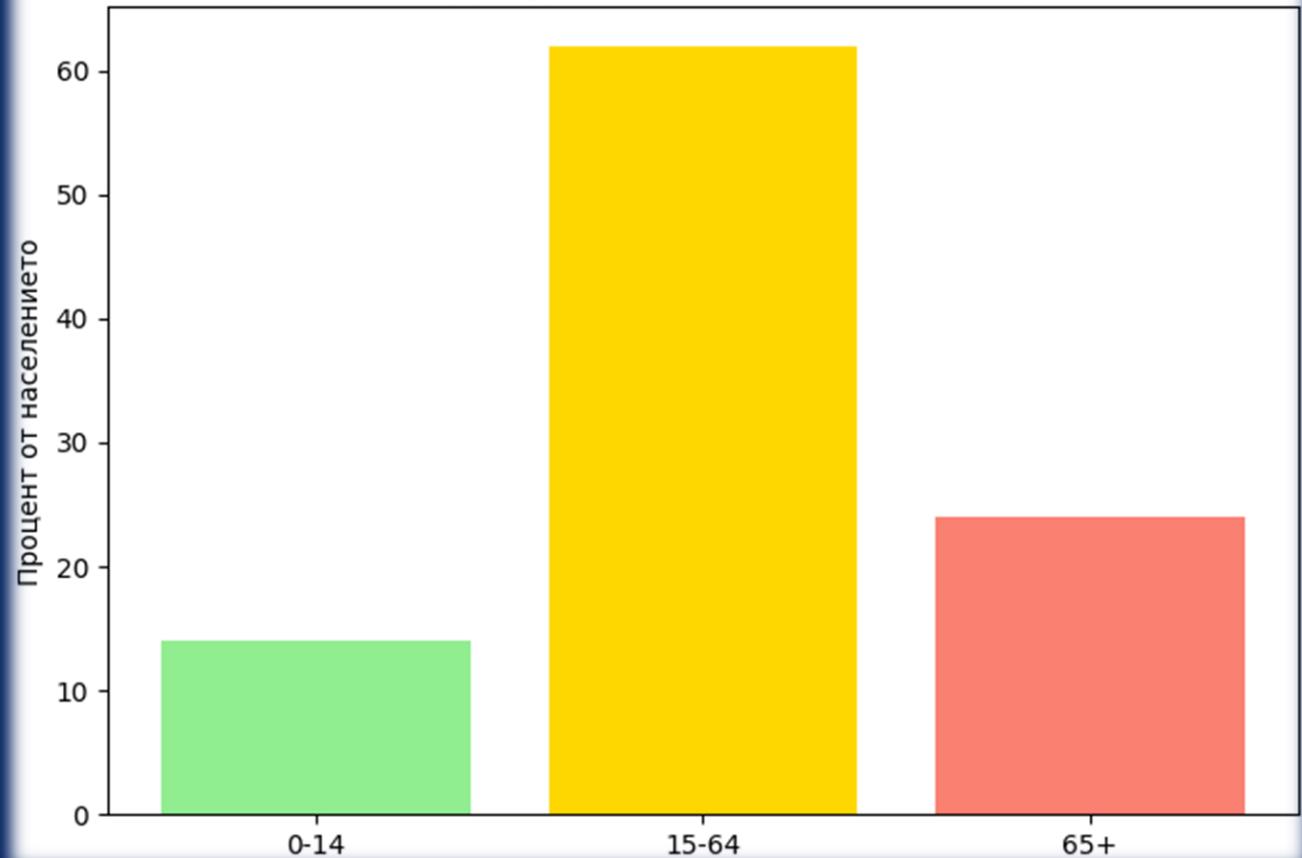
Извънземна експедиция пристига на Земята и решава да изучи вида «Homo Bulgaricus». Те сканират България – от древната история и културни постижения до съвременните демографски, образователни и социални тенденции. Чрез холограмни визуализации и графики извънземните сравняват България с европейските показатели и проследяват как населението, образованието и професионалното развитие се променят през времето. В края те отправят послания към бъдещите българи, показвайки, че знанието за миналото и съвременните данни може да помогне за устойчивото развитие на страната.

Общи данни

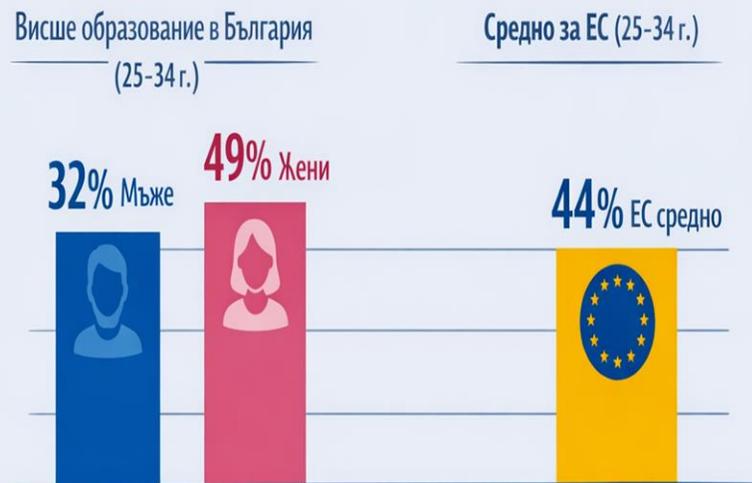
Към края на 2024 г. населението на България е 6 437 360 души, като 51.9% са жени, а 48.1% мъже. На 1 000 мъже се падат 1 080 жени, като разликата е по-голяма при възрастните хора. Делът на хората на 65+ години е около 24%, а децата до 15 години са 14% от населението. В ЕС средно има около 4.4% повече жени от мъже, а населението на България представлява около 1.4% от общото население на Съюза. Сравнението показва, че България е по-остаряла демографски в сравнение със средното за ЕС. Това налага политики за подкрепа на семействата и младите хора, за да се забави демографският спад. В бъдеще е важно да се укрепи балансът между поколенията и да се стимулира устойчив растеж на населението.

Възрастова структура на населението на България (2024)

Образование на българите

Образованието на българите в сравнение с Европа

Жените в България са по-образовани от мъжете

България е под средното за ЕС по висше образование

Ниско участие в учене през целия живот

Необходима е подкрепа за обучение и квалификация

В България жените между 25 и 34 години са значително по-образовани от мъжете, като 49% от жените имат висше образование срещу 32% от мъжете. Общото ниво на висше образование в страната (около 40%) остава малко под европейското средно (~44%). През последните години България бележи устойчив ръст от около 32% през 2015 г. до над 40% през 2024 г. Въпреки това, участието на възрастните в учене през целия живот е ниско – около 17%, при европейски среден показател 41%. Мъжете изостават не само в университетското образование, но и в продължаващата квалификация. Жените в България почти достигат европейските показатели за висше образование, което показва техния активен принос към икономиката и обществото. Ниският процент на учещи през целия живот ограничава възможностите за професионално развитие и адаптация към новите технологии. България трябва да стимулира мъжкото участие в образованието и програми за квалификация. Инвестициите в учене през целия живот ще повишат конкурентоспособността и социалната устойчивост на страната. Подкрепата за образование остава ключов приоритет за бъдещето на българското общество.

Семейно положение

През 2024 г. в България са регистрирани 20 643 брака, като повечето встъпили в брак са били неженени или неомъжени преди това. Средната възраст при първи брак е 33.8 години за мъжете и 30.9 години за жените, показвайки тенденция на по-късно сключване на брак. През същата година са регистрирани 8 650 развода, а средната продължителност на брака до развод е около 15 години. Повечето бракове включват хора, които преди това не са били женени, а разводите леко намаляват спрямо предходните години. Около 59.7% от всички раждания в България са извън брака, което е по-голям дял от средното за ЕС (~40%). Това показва, че все повече двойки имат деца без формален брак, отколкото в миналото. Броят на браковете намалява през последните години, докато разводите леко намаляват. Традиционните брачни модели намаляват, а съжителството извън брак се увеличава. Сравнението с ЕС показва, че социалните отношения около семейното положение в България се развиват по-бързо към по-неформални форми. Тези тенденции подсказват нуждата от адаптиране на социални политики, които да подкрепят новите семейни модели и равни възможности за мъже и жени, независимо от формалния статут.

- Мъжете встъпват в брак средно на 33.8 г., а жените на 30.9 г.
- Броят на браковете в България през 2024 г. е **20 643**.
- Разводите през 2024 г. са **8 650** с продължителност на брака около 15 години.
- **59.7%** от всички раждания са извън брака (ЕС ~40%).
- Съжителствата без брак растат по-бързо в сравнение с Европа.

Семейно положение в България
(данни от НСИ и Евростат)

Професионално развитие

ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ - ОБЗОР

ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

35%
МЪЖЕ НА РЪКОВОДНИ
ПОЗИЦИИ

12%
GENDER PAY GAP
(БЪЛГАРИЯ)

СЪПОСТАВКА

БЪЛГАРИЯ В ЕС - КОНТРАСТИ

БЪЛГАРИ 14.5% ПОЧАСОВО
ЗАПЛАЩАНЕ
(ЕС СРЕДНО)

VS 9.2 PPS (БГ СРЕДНО) **9%**

49%
ЖЕНИ С ВИСШЕ
ОБРАЗОВАНИЕ
(25-64 г.)

През 2025 г. в България работят около 2.93 млн. души, като мъжете са 53 %, а жените 47 %, и над 65 % са в сферата на услугите. Заетостта за 20–64 г. е 76.8 % (80.4 % мъже срещу 73.2 % жени), близка до средното за ЕС (75.8 %), но разликата между половете е по-голяма. Впечатляващо е, че само 1.8 % от българите участват в обучение през целия живот, срещу около 47 % в ЕС, което показва, че макар българите да са активно заети, те рядко се квалифицират допълнително. Изводът е, че ниското участие в обучение ограничава професионалното развитие и потенциала за повишаване на доходите, особено за жените и младите. Въпреки това, България демонстрира адаптивност на пазара на труда и способност да поддържа заетост близо до европейската средна. Посланието към бъдещето е ясно: необходимо е да се инвестира в продължаващо обучение и квалификация, за да се намали разликата между половете, да се приближим до европейските стандарти и да се засили конкурентоспособността на българската икономика. Усилията за професионално развитие ще направят работната сила по-гъвкава, доходоносна и устойчива на промените на европейския пазар.

Жилища и финанси

В България повечето домакинства имат базови битови удобства, като електричество (~99.7%) и водоснабдяване (~99%), а вътрешен санитарен възел (~97%). Сред българските домове достъпът до интернет е висок — 92.8%, но има ясно разделение между градовете (94.9%) и селата (86.2%), което изразява дигитален разрыв; за сравнение, средно в ЕС 95% от градските и 91% от селските домакинства имат интернет. Българските домакинства отделят около 14% от доходите си за жилищни разходи, което е под средното европейско ниво (~20%), а електричеството е сред най-евтините в ЕС (~13 € за 100 kWh), въпреки че качеството на инфраструктурата може да варира. Разликата в доходите между мъже и жени е около 24% в полза на мъжете, а пенсионното неравенство също отразява натрупаното финансово неравенство през целия живот. Селските домакинства имат по-висок дял от бюджета си за енергия (~12–13%) в сравнение с градските (~7%), което показва по-голяма енергийна тежест. Въпреки напредъка в интернет свързаността, дигиталната и енергийна инфраструктура все още са по-слабо развити в селата, което ограничава възможностите за образование, работа и социални услуги. Следователно, Българските домакинства разполагат с базови услуги и сравнително достъпна енергия, но цифровото разделение между град и село и неравенствата в доходите между половете остават предизвикателство. Селските райони са уязвими както по отношение на интернет свързаността, така и по отношение на енергийната тежест. За устойчиво развитие е важно да се развие широколентов интернет и в отдалечените села, да се подобри енергийна ефективност на жилищата и да се намали финансовата неравнопоставеност между половете и между град и село, като се създадат политики, които осигуряват както дигитална свързаност, така и енергийна и социална сигурност за всички домакинства в България.

СОБСТВЕНОСТ НА ЖИЛИЩА

НИВА НА ПРЕНАСЕЛЕНОСТ

Ценности и нагласи

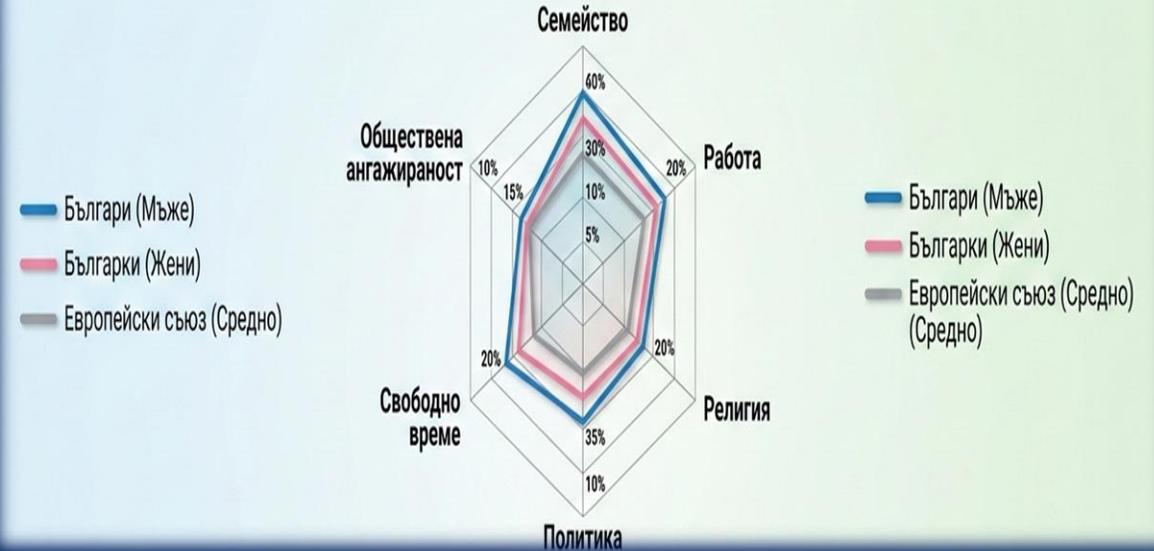
Българите поставят високо ценности като сигурност, мир, стабилност и социална защита, като същевременно проявяват по-голям скептицизъм към институциите в сравнение със средното за Европа. Българското общество има по-консервативни социални нагласи, докато европейците като цяло са по-либерални и по-отворени към социални промени. Жените в България са средно по-образовани и по-активни в социалния живот, докато мъжете по-често поддържат традиционни ценности и по-консервативни нагласи. По отношение на религията около половината българи се определят като вярващи, най-често свързани с Православно християнство, но религията често има повече културно, отколкото практическо значение. В Европа като цяло се наблюдава по-силна секуларизация и по-голям дял хора, които се определят като нерелигиозни. Сравнението показва, че българите съчетават традиционни ценности с постепенно нарастваща европейска ориентация. Основният извод е, че обществото се намира в преход между традицията и модерността. Посланието към бъдещето е, че образованието, културният диалог и европейското сътрудничество могат да помогнат за по-голяма толерантност, доверие и развитие на обществото.

ЦЕННОСТИ И НАГЛАСИ: СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ

БЪЛГАРИЯ (МЪЖЕ И ЖЕНИ) И ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

План за клипа

Време (сек)	Сцена	Ефекти	Инструмент
0–10	Космос + извънземен кораб	летящ UFO, stars glow	Blender / CapCut
10–20	Земята и карта на Европа	zoom, highlight BG	Google Earth Studio
20–35	Демография	холограмни графики, поп-уп числа	After Effects / Canva
35–50	Мъже vs Жени	бар диаграми, цветове различни	After Effects
50–65	Семейно положение	анимирани семейни силуети	Blender / CapCut
65–80	Образование	холограмни колони по нива	Canva / After Effects
80–95	Работа	стрелки, графики на заетост	After Effects
95–105	Сравнение с Европа	map overlay, zoom in/out	Google Earth Studio
105–115	Изводи	визуализация на цифри, светещи надписи	After Effects / CapCut
115–120	Финал	кораб излита, послание	Blender / CapCut, motion blur

България е най-старата държава в Европа, не променяла никога името си, а следите на името „българи“ датират много преди 681 год. Статистиката е съберателен център на всички науки – от математиката чак до психологията и историята, така че кой знае, може би именно тя може да ни помогне да израстнем като нация и да научим уроците си от миналото. Тя е толкова еднаква и същевременно толкова различна от другите сфери на знанието. Зад купищата цифри са крие едно огледало, което обективно показва кои сме ние, едно огледало, много приличащо на някой мъдрец, който иска да ни даде от познанието си, на важното е ние сами да пожелаем да почерпим от него, така че всичко е до нас – статистиката учи, че всичко е възможно, просто трябва да си поискаме промяната, да си повярваме, че можем.

Източници: Националният статистически институт и Евростат. За направата на изображенията използвахме GoogleGemini.

Благодарим за вниманието!